

EUROPA-KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 7.6.2011
SEK(2011) 823 endelig

Henstilling med henblik på

RÅDETS HENSTILLING

om Litauens nationale reformprogram for 2011

med Rådets udtalelse

om Litauens opdaterede konvergensprogram for 2011-2014

{SEK(2011) 723 endelig}

Henstilling med henblik på

RÅDETS HENSTILLING

om Litauens nationale reformprogram for 2011

med Rådets udtalelse

om Litauens opdaterede konvergensprogram for 2011-2014

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION,

som henviser til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 121, stk. 2, og artikel 148, stk. 4,

som henviser til Rådets forordning (EF) nr. 1466/97 af 7. juli 1997 om styrkelse af overvågningen af budgetstillinger samt overvågning og samordning af økonomiske politikker¹, særlig artikel 9, stk. 3,

som henviser til henstilling fra Europa-Kommissionen²,

som henviser til konklusionerne fra Det Europæiske Råd,

som henviser til udtalelse fra Beskæftigelsesudvalget,

som har hørt Det Økonomiske og Finansielle Udvalg, og

som tager følgende i betragtning:

- (1) Den 26. marts 2010 godkendte Det Europæiske Råd Europa-Kommissionens forslag til en ny strategi for vækst og beskæftigelse, Europa 2020, baseret på en øget koordinering af de økonomiske politikker, som vil fokusere på nøgleområder, hvor der skal gøres en særlig indsats for at øge EU's potentiale for bæredygtig vækst og konkurrenceevne.
- (2) Den 13. juli 2010 vedtog Rådet en henstilling om de overordnede retningslinjer for medlemsstaternes og Unionens økonomiske politikker (2010-2014), og den 21. oktober 2010 vedtog Rådet en afgørelse om retningslinjer for medlemsstaternes beskæftigelsespolitikker³, som tilsammen udgør de "integrerede retningslinjer". Medlemsstaterne blev opfordret til at tage de integrerede retningslinjer i betragtning i deres nationale økonomiske politik og beskæftigelsespolitik.

¹ EFT L 209 af 2.8.1997, s. 1.

² EUT C ... af ..., s...

³ Opretholdt for 2011 ved Rådets afgørelse 2011/308/EU af 19. maj 2011.

- (3) Den 12. januar 2011 vedtog Kommissionen den første årlige vækstundersøgelse, som markerer starten på en ny cyklus med økonomisk styring i EU og det første europæiske halvår med forudgående og integreret politisk samordning, som er forankret i Europa 2020-strategien.
- (4) Den 25. marts 2011 tilsluttede Det Europæiske Råd sig prioriteterne for finanspolitisk konsolidering og strukturreformer (i overensstemmelse med Rådets konklusioner af 15. februar og 7. marts 2011 og i forlængelse af Kommissionens årlige vækstundersøgelse). Det understregede behovet for at prioritere genopretning af sunde budgetter og finanspolitisk holdbarhed, nedbringelse af ledigheden ved hjælp af arbejdsmarkedsreformer og nye bestræbelser på at øge væksten. Det opfordrede medlemsstaterne til at omsætte disse prioriteter til konkrete foranstaltninger, der skal medtages i deres stabilitets- eller konvergensprogrammer og nationale reformprogrammer.
- (5) Den 25. marts 2011 opfordrede Det Europæiske Råd tillige de medlemsstater, der deltager i europluspagten, til at fremlægge deres tilsagn i så god tid, at de kan indgå i deres stabilitets- eller konvergensprogrammer og nationale reformprogrammer.
- (6) Den 28. april 2011 afleverede Litauen sit opdaterede konvergensprogram for perioden 2011-2014 og sit nationale reformprogram for 2011. For at tage hensyn til de indbyrdes sammenhænge mellem de to programmer er de blevet vurderet sammen.
- (7) Den litauiske økonomi er ved at komme sig oven på en alvorlig økonomisk krise, hvor BNP faldt med ikke mindre end 17 %, da nedgangen i den hjemlige efterspørgsel blev forstærket af et voldsomt fald i verdenshandelen. Arbejdsmarkedet reagerede hurtigt på krisen, og arbejdsløsheden steg til rekordhøjde og toppede med 18,3 % midt i 2010 efter at have været helt nede på 4,2 % i starten af 2008. En stringent efterlevelse af currency board-arrangementet, støttet af en betydelig finanspolitisk konsolidering sammen med en justering af lønnen i den private sektor og foranstaltninger for at styrke stabiliteten i det finansielle system, medvirkede til at stabilisere økonomien. Efterhånden som der kom gang i den globale økonomi igen, og den litauiske økonomi genvandt konkurrenceevnen, røg eksporten i vejret, og der var på ny økonomisk vækst i 2010. I 2011 er opsvinget begyndt at tage fart, efterhånden som den hjemlige efterspørgsel er vokset. Men selv om arbejdsløsheden forventes at falde hurtigt, vil den fortsat ligge på et tocifret niveau.
- (8) Baseret på vurderingen af det opdaterede konvergensprogram i henhold til Rådets forordning (EF) nr. 1466/97 er Rådet af den opfattelse, at det makroøkonomiske scenario, der danner grundlag for 2011-konvergensprogrammet, er plausibelt. Selv om det er baseret på noget mere favorable vækstantagelser for 2011, er det i det store hele på linje med Kommissionens prognose for 2012. Ifølge programmet skal underskuddet ned under 3 %-referenceværdien i 2012, hvilket er i overensstemmelse med Rådets frist, men planen underbygges ikke tilstrækkeligt af foranstaltninger for 2012. Den accelererende fremdrift i økonomien kan føre til bedre budgetresultater for 2011 end forventet i programmet. Hvis de midlertidige konsolideringsforanstaltninger, der udløber ved udgangen af 2011, ikke forlænges og suppleres af væsentlige permanente tiltag, er der dog risiko for, at budgetmålene for 2012 ikke nås, trods de forbedrede makroøkonomiske udsigter. Den gennemsnitlige årlige finanspolitiske indsats i perioden 2010-2012 ligger et godt stykke under de 2,25 % af BNP, som Rådet anbefalede i sin henstilling af 16. februar 2010 i forbindelse med proceduren for

uforholdsmæssigt store underskud. Da den økonomiske vækst og skatteindtægterne er betydeligt større end forventet, da Rådet vedtog henstillingen, bør den finanspolitiske indsats give mulighed for en hurtigere reduktion af underskuddet og hurtigere fremskridt mod det mellemfristede mål. Den mellemfristede målsætning om et strukturelt overskud på 0,5 % af BNP forventes ikke opfyldt inden for programperioden.

- (9) I betragtning af den omfattende justering, der skal til for at opfylde målet for underskuddet i 2012 og gøre fremskridt mod det mellemfristede mål, samt behovet for at sikre den nødvendige samfinansiering for at fremskynde udnyttelsen af midlerne fra EU's strukturfonde og fremme produktive investeringer i økonomien, bliver det en vanskelig opgave at fastlægge yderligere konsolideringsforanstaltninger. Effektivitetsforbedringer i den offentlige sektor vil give mulighed for videre udgiftsbesparelser, uden at kvaliteten af de offentlige serviceydelser forringes. Hvis der ikke gennemføres yderligere reformer, vil de aldersrelaterede udgifter stige hurtigere end EU-gennemsnittet i de kommende årtier. I juni 2010 godkendte regeringen hovedtrækkene i en omfattende reform af socialsikrings- og pensionssystemet. Forslaget omfattede en væsentlig forøgelse af pensionsalderen, ændringer i pensionsberegningen og integration af statslige pensioner i den generelle socialsikringsordning. Det er afgørende for den finanspolitiske holdbarhed på lang sigt, at alle aspekter af disse forslag vedtages og gennemføres, og det vil desuden kunne medvirke til at øge udbuddet af arbejdskraft, ved at der skabes et stærkere incitament for ældre arbejdstagere til at blive på arbejdsmarkedet, samtidig med at det vil sikre pensionernes tilstrækkelighed. For at opnå langsigtet finanspolitisk holdbarhed skal der desuden en stærkere finanspolitisk ramme til. I opløbet til krisen forhindrede den finanspolitiske ramme nemlig ikke gentagne omfattende revisioner af udgiftsmålene og en procyklisk vækst i udgifterne, der var finansieret af uforudsete indtægter. En overdrevent stor stigning i udgifterne, finansieret af boomrelaterede indtægter, var kilden til de store finanspolitiske ubalancer, der viste sig under krisen, og bidrog også til en overophedning af økonomien.
- (10) Arbejdsløsheden i Litauen er en af de højeste i EU. Den umiddelbare opgave er at sikre, at den hurtige stigning ikke bliver strukturel. En meget stram arbejdsmarkedsregulering og faktorer i socialsikringssystemet, der gør det mindre attraktivt at arbejde, fører til et dårligt fungerende arbejdsmarked. Hvis de foranstaltninger, der træffes på disse områder, kombineres med tilstrækkeligt finansierede aktive arbejdsmarkedsforanstaltninger, kan det medvirke til at mindske risikoen for, at den høje arbejdsløshed bliver strukturel, og reducere den omfattende sorte økonomi.
- (11) Litauiske statsejede virksomheder tegner sig for omkring 18 % af BNP. De viser fortsat tilbøjelighed til manglende effektivitet og utilfredsstillende økonomiske resultater. En vellykket reform af de statsejede virksomheder vil også styrke konkurrencen og forbedre forretningsvilkårene. I 2010 indledte Litauen en reform i fem vigtige sektorer. Reformen opstillede retningslinjer for aktindsigt i forbindelse med statsejede virksomheder, der danner grundlag for regeringens ansvarlighed. Regeringens resolution om forbedring af effektiviteten, der blev vedtaget i december 2010, dannede yderligere en troværdig ramme om reformen. Disse tiltag er og bliver dog rammer og retningslinjer, og i resolutionen savnes en række af de centrale foranstaltninger, der oprindeligt var foreslået, og som ville have sikret, at regulerings- og ejerskabsfunktionerne blev adskilt.

- (12) Energiintensiteten i den litauiske økonomi er blandt de højeste i EU. Dette hænger i vid udstrækning sammen med boligopvarmningen, hvor dårligt vedligeholdte lejlighedsblokke tegner sig for størstedelen af problemet. Til trods for, at der allerede i 2004 blev vedtaget en strategi for at tackle dette problem, er der kun foretaget få investeringer. Desuden er antallet af bilejere steget kraftigt, mens indtægterne fra energi- og transportafgifter er faldet i forhold til BNP og skatterne på arbejdsindkomst (væsentligt mere end EU-gennemsnittet). Hvis der rettes op på de lave energifgifter, herunder i forbindelse med registrerings- og ejendomsafgifterne for køretøjer, vil det støtte den finanspolitiske konsolidering på kort sigt og samtidig give incitament til en mere effektiv energiudnyttelse.
- (13) Generelt er reguleringsrammerne for virksomheder i Litauen gunstige, men landet scorer forholdsvis lavt, når det gælder vilkårene for opstart af virksomheder, tidsforbruget og omkostningerne til udstedelse af byggetilladelser samt beskyttelsen af investorer. Hvis reglerne på disse områder forbedres, vil det medvirke til at stimulere jobskabelsen og væksten. En reform af konkurrencepolitikken vil forbedre vilkårene yderligere, men det går langsomt fremad, især i energisektoren og fødevareretailhandelen. Når den reviderede nationale strategi for uafhængighed på energiområdet er på plads, vil det lægge en dæmper på bekymringerne over forsyningssikkerheden og skabe grundlag for større konkurrence i elproduktionssektoren. Gennemførelsen af den tredje EU-lovpakke om gas- og elektricitetsmarkedet vil forbedre konkurrencen på detailenergimarkedet. Hvad angår fødevareretailhandelen vedtog Litauen i 2009 en lov, der forbyder detailhandelsvirksomheder at benytte unfair metoder. Der er dog fortsat utilstrækkelig konkurrence i sektoren, delvis på grund af sektorens struktur og en ueffektiv markedsregulering. Koncentrationen af fødevarerækeder har været stigende, og de fire største detailhandelsvirksomheder tegnede sig for 72 % af det samlede salg i 2008.
- (14) Litauen har givet en række tilsagn under europluspagten⁴. For at styrke den finanspolitiske holdbarhed vil landet vedtage lovgivning, der gør det lettere for finansministeriet at opbygge reserver til vanskelige økonomiske perioder, og som fremmer en ansvarlig inflationsbekæmpende budgetpolitik. Der er også varslet en række vigtige foranstaltninger som led i en reform af pensions- og socialsikringssystemet. Beskæftigelsesforanstaltningerne går især ud på at øge beskæftigelsen, bekæmpe illegalt og sort arbejde og fremme fleksible ansættelsesaftaler. For at forbedre virksomhedsvilkårene har Litauen givet tilsagn om at styrke erhvervsinspektoraterne, øge transparensen og reducere den administrative byrde, der påhviler virksomhederne. Disse tilsagn henviser til alle fire områder i pagten. Generelt afspejler de reformdagsordenen i konvergensprogrammet og det nationale reformprogram. Rækken af foranstaltninger på beskæftigelsesområdet vil, såfremt de gennemføres, yde et velkomment bidrag til øget efterspørgsel efter arbejdskraft. Disse tilsagn er blevet vurderet og taget i betragtning i henstillingerne.
- (15) Kommissionen har vurderet konvergensprogrammet og det nationale reformprogram, herunder tilsagnene under europluspagten⁵. Den har ikke blot taget hensyn til deres relevans for en holdbar finanspolitik og socioøkonomisk politik i Litauen, men også til, i hvor høj grad de er i overensstemmelse med EU's regler og retningslinjer, da der

⁴ Nærmere oplysninger om tilsagnene i europluspagten findes i SEK(2011) 723.

⁵ SEK(2011) 723.

er behov for at styrke den samlede økonomiske styring i Den Europæiske Union, ved at der fra EU-niveau ydes bidrag til kommende nationale beslutninger. På denne baggrund mener Kommissionen, at der bør fastsættes nærmere foranstaltninger for at sikre, at budgetmålene for 2012 opfyldes. Der bør også tages yderligere skridt til at ændre pensionssystemet for at styrke den finanspolitiske holdbarhed og tilskynde folk til at blive længere på arbejdsmarkedet, forbedre arbejdsmarkedets funktion, gennemføre reformpakken om statsejede virksomheder, forbedre energieffektiviteten og hæve den lave skat på energiforbruget samt styrke konkurrencen i visse sektorer.

- (16) På baggrund af denne vurdering og under hensyntagen til Rådets henstilling af 2. juni 2010 i medfør af artikel 126, stk. 7, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde har Rådet undersøgt 2011-opdateringen af Litauens konvergensprogram, og Rådets udtalelse⁶ afspejles især i henstillingens nr. 1) og 2). Under hensyntagen til Det Europæiske Råds konklusioner af 25. marts 2011 har Rådet gennemgået Litauens nationale reformprogram,

HENSTILLER, at Litauen i perioden 2011-2012 træffer foranstaltninger med henblik på følgende:

- 1) Litauen bør vedtage yderligere finanspolitiske foranstaltninger af permanent karakter i forbindelse med 2012-budgettet for at korrigere det uforholdsmæssigt store underskud. Håndhævelsen af skattelovgivningen bør styrkes, og det økonomiske opsving bør udnyttes fuldt ud til at nedbringe underskuddet hurtigere og gøre fremskridt hen imod det mellemlistede mål med mindst 0,5 % af BNP om året. Den finanspolitiske ramme bør styrkes, især ved at der indføres håndhævelige og bindende udgiftslofter i budgetrammen på mellemlang sigt.
- 2) Den foreslåede lovgivning til gennemførelse af pensionssystemreformen bør vedtages. For at øge deltagelsen på arbejdsmarkedet bør der tages skridt til at fjerne de skattemæssige elementer, der gør det mindre attraktivt at arbejde for personer, der har nået eller nærmer sig pensionsalderen.
- 3) Der bør skabes øget fleksibilitet på arbejdsmarkedet, ved at arbejdsloven ændres, så den bliver mere fleksibel og tillader en bedre udnyttelse af tidsbegrænsede kontrakter. Den relevante lovgivning, særlig loven om kontanthjælpsydelse, bør ændres for at sikre, at socialsikringsystemet ikke indeholder elementer, der gør det mindre attraktivt at arbejde.
- 4) Alle aspekter af reformpakken om statsejede virksomheder bør gennemføres inden udgangen af 2011, herunder adskillelse af regulerings- og ejerskabsfunktioner, klare virksomhedsmål, øget åbenhed og adskillelse af forretningsmæssige og andre aktiviteter.
- 5) Bygningernes energieffektivitet bør forbedres gennem en hurtig gennemførelse af holdingfonden, og skattebyrden bør flyttes over på energiforbruget, i første omgang via afgifterne på registrering og ejerskab af passagerkøretøjer.

⁶ Jf. artikel 9, stk. 3, i Rådets forordning (EF) nr. 1466/97.

- 6) Der bør tages skridt til at forbedre vilkårene for opstart af nye virksomheder og udstedelsen af byggetilladelser samt til at styrke konkurrencen i energisektoren og detailhandelen.

Udfærdiget i Bruxelles, den

På Rådets vegne
Formand